

กรอบคิดการพัฒนาเยาวชน : การวิเคราะห์พื้นฐานยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

Youth Development Framework: An Analysis on a 20-Year National Strategic Framework

กัณตภณ จงงามวิไล

เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล สถาบันวิจัยทรัพยากรฯ จังหวัดลำพูน

ประภัสสร ชยชนะใหญ่

อาจารย์ประจำหลักสูตรราชบัณฑิตยสถาน วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

การพัฒนาเยาวชนนั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ซึ่งจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างเป็นขั้นตอนที่จะทำให้การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ เป็นผลให้เกิดทักษะ ความคิด จิตสำนึกที่ดี ซึ่งขั้นตอนนั้นจะประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อม ผักผ่อนเพิ่มประสบการณ์ ฝึกฝนและพัฒนาความรู้ ทบทวนประสบการณ์ ส่งผ่านอย่างมีคุณค่า ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก 20 ปี โดยกระบวนการในการพัฒนาเยาวชนนี้ส่งผลไปถึงการตอบสนองต่อความต้องการของตัวเยาวชนเองอีกด้วย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมอย่างมั่นคง เป็นผลให้เกิดบุคคลที่มีความสามารถและมีความสุขต่อไป

คำสำคัญ : กรอบคิด, การพัฒนาเยาวชน, การวิเคราะห์, ยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี.

Abstract

Youth development must start with the appropriate development in each age range. It can be developed in a step that will lead to continuous learning as a process. As a result, good mental skills. The stage is composed of. Preparedness Experience training Merge and develop knowledge. Review experience Pass through valuable. These steps are the foundation of human resource development, which is a key factor in bringing the country into a developed country, which is the goal in the next 20 years. The process of youth development has resulted in a response to the The needs of the youth themselves. To prepare for social stability. As a result, the person with the ability and happiness continue

Keywords: thinking framework, youth development, analysis, 20 year national strategy.

บทนำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นที่ควรตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการได้ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึง ในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสังคมสร้างคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้อง

มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และ เพิ่มศักยภาพบุคคลของเมืองต่างๆ ให้สูงขึ้น ภายใต้การใช้มาตรฐานเดียวกันในการเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ การฝึกทักษะต่างๆ ซึ่งการพัฒนาบุคคลนั้นไม่ใช่เพียงแต่ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีทักษะที่เพิ่มมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม ความรับผิดชอบที่ดีขึ้นเพียงเท่านั้น ควรจะเพิ่มควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างมีความสุข ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทุนมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคง

การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตาม ความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 4)

การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็น ประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก 20 ปี ข้างหน้า โดยคนไทยในอนาคตต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมนักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่า ความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาวะที่ดี ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททาง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถก้าวกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงพัฒนา ส่งเสริม และรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอ ที่จะผลักดันการเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความ รอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อ เด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ สร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 85)

การพัฒนาเยาวชนในยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี

ปัจจุบันส่วนหนึ่งของสังคมเมือง ผู้ใหญ่ที่ไม่ดีเป็นภาพสะท้อนทำให้เด็กเห็นการละเลยต่อการพัฒนาสังคม เป็นเรื่องปกติ และสิ่งต่างๆ เหล่านั้นคือการทำลายความเจริญของชาติ เป็นตัวฉุดให้เด็กและเยาวชนของชาติไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไปด้วย หากจะมองถึงความมั่นคงของประเทศชาติ สิ่งสำคัญที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกได้แก่ การพัฒนามนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดเพราะมนุษย์คือตัวกำหนดและนำทิศทางของประเทศชาติให้ก้าวไปสู่การพัฒนา ถ้าจะมองถึงความก้าวหน้าของประเทศชาติในอนาคตสิ่งสำคัญที่ต้องบอกว่าเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาคือการสร้างเด็กและเยาวชนของชาติวันนี้ให้มีคุณภาพเพื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการวางรากฐานของการพัฒนาประเทศไทยให้เกิดความมั่นคง

การที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว สร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นภาพฝันของแผนการพัฒนาประเทศ ที่จะกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้กับหน่วยงานในกำกับของรัฐบาลทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือตามคติพจน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีระยะเวลาบังคับนานถึง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2560-2579 ตามร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับสรุปย่อ ที่เผยแพร่ต่อประชาชน มีการแบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 13) การจัดทำกำหนดเป้าหมายระยะยาวที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วยยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้จากมาตรา 65 นี้เอง ทำให้ต้องออกกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560” เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของจริง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานราชการต่าง ๆ (iLaw, ออนไลน์)

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเยาวชนได้แก่ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วในทุกระดับ ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ มีประเด็นสำคัญอยู่ 6 ประเด็น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 88 – 93)

1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรมจริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต ดังนี้ 1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม 2) การบูรณาการเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม 3) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนามีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน 5) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

โดยกระตุ้นให้มีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม 6) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยม การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

2. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ วัยเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา วัยแรงงาน และ วัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ดังนี้ 1) ช่วงการตั้งครรภ์ แรกเกิด ปฐมวัย เน้นการ เตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัย แม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ 2) ช่วงวัยเรียน พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ 3) ช่วงวัยรุ่น นักศึกษา เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ 4) ช่วงวัยแรงงาน ยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะ 5) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

3. การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้ 1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก ‘ครูสอน’ เป็น ‘ครูฝึก’ หรือ ‘ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้’ 3) การการดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถสูงในต่างประเทศ เพื่อให้กลับมาช่วยสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

4. การพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศอย่างเป็นระบบ การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนให้เอื้อต่อ กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษในการสร้างสรรค์งานบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนี้ 1) การพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 2) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงานและระบบสนับสนุน 3) การการดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถสูงในต่างประเทศ

5. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมี “ทักษะด้านสุขภาวะ” ที่เหมาะสม ดังนี้ 1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาพที่ถูกต้องและ เชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน 2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาพในทุกนโยบาย 3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็น 4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุน การสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ มาใช้ในการสร้างความเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์และ สุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย 5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะดีใน ทุกพื้นที่โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชนผ่านการจัดการความรู้

6. การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย มุ่งเน้นการสร้างความรู้ในการวางแผนชีวิตและการสร้างครอบครัว การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัว ดังนี้ 1) การส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ โดยการสร้าง บุตรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับกลุ่มคนก่อนก้าวมาเป็นพ่อแม่ 2) การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ 3) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้าง ครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมนโยบายการ สร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ที่ 3 ในด้านการพัฒนาศักยภาพคนอันเป็นหลักเพื่อการพัฒนาเยาวชน การเริ่มพัฒนาตั้งแต่เกิดจนไปสู่วัยชราเพื่อให้เกิดเป็นค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีต่อบุคคลในประเทศ

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาวิเคราะห์

ทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายที่เรียกว่าทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) โดย Maslow จัดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น คือ (Abranam H. Maslow, 1943 : 370-396)

1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศหายใจ เพศ เป็นต้น ความต้องการดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกายเพื่อการดำรงชีวิต

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและอารมณ์ เช่น ความต้องการจะได้บ้านพักอาศัยหรือเสื้อผ้าอย่างเพียงพอ ควรจะต้องปราศจากความกังวลในเรื่องความมั่นคง ทางการเงิน และการเงิน เป็นต้น

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หลังจากที่ต้องการทั้งสองขั้นได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการต่อมา คือ ความต้องการเป็นเจ้าของ หรือความต้องการทางสังคมซึ่ง ได้แก่ ความต้องการความรักและความต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อร่วมงาน

4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem Needs) เป็นความต้องการขั้นสูง ความต้องการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งเป็นความต้องการเกี่ยวกับภาพพจน์ที่ดีของตนเองและการยอมรับตัวเอง ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นความต้องการเกี่ยวกับการได้รับการยกย่องและนับถือจากคนอื่น

5) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ตามความนึกคิดด้วยตัวเอง(Self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถของแต่ละคนที่จะพัฒนาตัวเองให้เจริญก้าวหน้าถึงที่สุด

การพัฒนาเยาวชนเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการแสดงออกของศักยภาพบุคคล ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตจากการพัฒนาตนเองจนนำไปสู่การเกิดการพัฒนาชุมชนและขยายออกไปจนสู่ระดับประเทศ รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากภาวะปัจจุบันมีการแข่งขันทางสังคมอย่างมากในทุกด้าน ทำให้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเยาวชน เพื่อให้เกิดพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งในด้านทักษะ ความคิด และการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในชุมชน

การพัฒนาเยาวชนบนฐานยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี

การพัฒนาเยาวชนในประเทศไทยหากพิจารณาตามวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีต พื้นฐานการพัฒนาเริ่มจากครอบครัวแล้วก้าวไปสู่การเรียนรู้ในสังคมซึ่งแต่ละครอบครัวย่อมจะสนับสนุนได้มากน้อยต่างกันไป ซึ่งจากการพัฒนาเยาวชนจากแนวทางในยุทธศาสตร์ชาติเป็นการพัฒนาที่สนับสนุนเชิงโครงสร้างที่มุ่งเน้นทักษะ ความคิด ค่านิยมต่างๆ รวมถึงปัจจัยด้านสุขภาพที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนมีชีวิตอยู่รอดในครอบครัวที่อบอุ่นและได้รับการอบรมสั่งสอน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมอย่างมั่นคง ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับเยาวชนและเกิดความยั่งยืนได้ดังนี้

1. เตรียมความพร้อม การเตรียมความพร้อมเป็นอันดับแรกในการพัฒนาของชีวิต เป็นการเริ่มเตรียมความพร้อมในส่วนของพฤติกรรม ความพร้อมของร่างกายซึ่งจะส่งผลในการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นวัยที่ต้องการการปกป้องทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งพื้นฐานของกรอบการเรียนรู้ มาจากแนวคิดที่มีต่อชีวิตของเด็ก จากช่วงก่อนที่เด็กถือกำเนิด เด็กก็ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม และสถานที่ พัฒนาการแรกสุดและ

การเรียนรู้ของเด็ก เกิดขึ้นโดยผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ให้การศึกษาของเด็กเป็นคนแรกและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด ในขณะที่เด็กมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของพวกเขาเอง เด็กจะพัฒนาความสนใจและสร้างอัตลักษณ์และความเข้าใจของตัวเองที่มีต่อโลก การพัฒนาในส่วนนี้จึงเป็นส่วนที่สำคัญในการเข้าใจในตัวเองอีกทั้งยังเป็นการตั้งเป้าหมายในสิ่งที่จะเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

2. ฝึกฝนเพิ่มประสบการณ์ โดยการฝึกทักษะการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมให้แก่เด็ก เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้บ่มเพาะความคิด ฝึกฝนการปฏิบัติ การเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจชีวิตของผู้อื่น จำเป็นต้องเรียนจากสภาพจริงของชีวิตผ่านกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องสร้างเงื่อนไขให้นักศึกษามีโอกาสสัมผัสเก็บข้อมูล คิดทบทวน และสรุปความรู้ เพื่อให้เข้าใจบริบทสิ่งต่างๆภายในชีวิตที่มีผลต่อการตัดสินใจและการแก้ปัญหา อีกทั้งเป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างวิธีการที่จะได้สิ่งนั้นมา ทำในสิ่งที่ได้สิ่งนั้นมาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เช่น ความต้องการให้เกิดความรู้หรือทักษะในการทำสิ่งใหม่ๆ ก็ต้องเข้าใจถึงเหตุของความรู้หรือทักษะในการทำสิ่งใหม่ๆ โดยการสนับสนุนให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์และให้คุณค่าในสิ่งที่คิด ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่อง รู้จักพิจารณาให้รู้ว่าเหตุใดจะทำให้เกิดผลใด ไม่ทำอะไรก็ตามโดยไม่พิจารณาเสียก่อนว่าเมื่อทำแล้วผลที่เกิดขึ้นจะเป็นเช่นไร การฝึกฝนเพิ่มประสบการณ์เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทักษะที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการฝึกอบรมให้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ทั้งหมดจะเป็นการสร้างองค์ความรู้เฉพาะบุคคลที่เรียกว่าประสบการณ์นั่นเอง

3. ผสานและพัฒนาความรู้ ต่อมาเมื่อมีประสบการณ์เฉพาะบุคคลแล้ว กิจกรรมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นเป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้เข้าใจถึงความต้องการ ซึ่งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนอกจากจะทำให้เข้าใจบุคคลอื่นมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากประสบการณ์ของบุคคลนั้นอีกด้วย นอกจากการเข้าใจบุคคลอื่นแล้วบุคลากรที่ดีและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องเข้าใจถึงองค์กรหรือชุมชนด้วย รู้จักธรรมชาติ ความเป็นไป ความต้องการ และประเพณีของชุมชนหรือ สังคมนั้นๆด้วย สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตที่ดำเนินมาแต่ยาวนาน รู้ถึงโครงสร้างและรูปแบบการทำงานว่าเป็นเช่นไร และทำความเข้าใจว่าสิ่งใดหรืออะไรที่ทำให้เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งการจะทำให้เกิดความรู้และทักษะที่มีความหลากหลาย

4. ทบทวนดูประสบการณ์ เป็นการคิดย้อนถึงสิ่งที่เราได้ปฏิบัติหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งการที่เราได้มีโอกาสทบทวนตนเอง ก็เหมือนกับการอ่านหนังสือ ยิ่งทบทวนมากเราก็น่าจะจดจำ มีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีสติ รู้จักข้อดี ข้อเสียของตนเอง รวมถึงข้อผิดพลาดต่างๆ ในการเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ว่าเหตุใดที่ทำให้ไม่บรรลุผลสำเร็จ เมื่อเวลาผ่านไป ช่วงอายุและประสบการณ์ที่มากขึ้น ย่อมส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของความคิดและความชอบ อย่ายึดติดกับความคิดเดิมบางอย่างที่เราเคยคิดไว้ อย่าเอาตัวเองไปผูกติดกับความคาดหวังของคนอื่น และที่สำคัญ อย่าเอาความกลัวซ้ำซากขว้านมาเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกเส้นทางชีวิตของคุณ เพราะสุดท้ายแล้วคนที่อยู่เคียงข้างคุณเสมอ แต่ไม่ว่าจะเลือกไปเส้นทางไหน สิ่งแรกที่คุณต้องรู้คือ คุณรู้สึกอย่างไร คุณทำมันได้ดีหรือเปล่า แล้วนำประสบการณ์ที่นำมาทบทวนทั้งในด้านที่ประสบความสำเร็จ และที่ไม่บรรลุผลสำเร็จ เพื่อให้เป็นแนวทางแก่ผู้อื่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5. ส่งผ่านอย่างมีคุณค่า เป็นการแบ่งปันความรู้ถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปยังอีกคน กลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่ม หรือจะเป็นจากองค์กรหนึ่งไปยังอีกองค์กร เป็นการถ่ายทอดความรู้จากผู้รู้ไปยังผู้ที่ต้องการความรู้ หรือการได้มาซึ่งความรู้ของผู้ที่ต้องการความรู้ เนื่องจากในชีวิตของแต่ละคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ทุกอย่างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในความแตกต่าง การส่งผ่านจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพ เป็นภูมิความรู้ที่สั่งสมและถ่ายทอดกันมาตั้งแต่รุ่นสู่รุ่นสืบทอดมาเรื่อยๆ ภูมิความรู้บางอย่างเลือนหายไปไม่มีการสืบทอด บางเรื่องก็มีการสืบค้นนำมาปรับ

ใช้ใหม่ หรือนำเอาเทคนิควิชาการใหม่ๆ มาผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิม การสืบทอดองค์ความรู้นั้นสามารถทำได้ทั้งแบบปัจเจกและแบบกลุ่ม แต่การรวมกลุ่มในการเรียนรู้และช่วยกันและกันสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้เร็ว นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ด้วย เพื่อให้เยาวชนได้สืบทอดองค์ความรู้และนำไปพัฒนาปรับใช้ตามบริบทและความคิดอ่านของเยาวชน ที่มีภูมิความรู้เชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประสบการณ์ของคนรุ่นก่อนจึงถือเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าเนื่องจากเป็นความรู้ที่ผ่านการสั่งสมมาแล้วเป็นเวลานานผ่านการลงมือปฏิบัติ ลองผิดลองถูก

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเยาวชนนั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ซึ่งจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างเป็นขั้นตอนที่จะทำให้การเรียนรู้ต่อเนื่องเป็นกระบวนการ เป็นผลให้เกิดทักษะ ความคิด จิตสำนึกที่ดี ซึ่งขั้นตอนนั้นจะประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อมเป็นอันดับแรกในการพัฒนาของชีวิต ฝึกฝนเพิ่มประสบการณ์เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้บ่มเพาะความคิดฝึกฝนการปฏิบัติ **ผลงานและพัฒนาความรู้**เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น **ทบทวนดูประสบการณ์**เป็นการคิดย้อนถึงสิ่งที่เราได้ปฏิบัติหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ **ส่งผ่านอย่างมีคุณค่า**เป็นการแบ่งปันความรู้ถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปยังอีกคน ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก 20 ปี โดยกระบวนการในการพัฒนาเยาวชนนี้ส่งผลไปถึงการตอบสนองต่อความต้องการของตัวเยาวชนเองอีกด้วย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมอย่างมั่นคง เป็นผลให้เกิดบุคคลที่มีความสามารถและมีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเยาวชนอีกอย่างที่สำคัญคือเครือข่ายเยาวชนที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ บนความแตกต่างทางด้านทักษะ ความคิด กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความรู้ที่มีความหลากหลาย รวมถึงเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นความรู้เฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่**

สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. 2559.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี พ.ศ. 2560 – 2579.**

2560.

iLaw, ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คืออะไร? เข้าใจกันแบบย่อๆ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://ilaw.or.th/node/4570>. (2 กุมภาพันธ์ 2561).

Abranam H. Maslow. “A Theory of Human Motivation”. (Psychological Review, 50 1943).